

Motstånd och kollektiv organisering
Stockholms Universitet hösten 2019
Grupp 9; Hannah Bland, Josefin Karlsson & Phoebe Sandberg
Promemoria
Ord: 1944

Fallstudie av Womenisa

Kollektiv organisering för att minska köns- och ursprungssegregation
i multikulturella områden.

1. Inledning

Patriarkala strukturer genomsyrar väletablerade institutioner som begränsar kvinnors roll och möjligheter på arbetsmarknaden och detta ger upphov till motstånd och kvinnlig kollektiv organisering (Peterson & Runyan 2005:235). Denna promemoria utgår därför från en intervju med samverkansnätverket Womenisa som arbetar mot köns- och ursprungs segregation i mångkulturella områden. Womenisa fokuserar därmed på att inspirera kvinnor att bli entreprenörer då kvinnor är underrepresenterade inom den entreprenöriella sektorn, och detta initiativ kan betraktas som ett lokalt motstånd som syftar till att öka kvinnlig agens.

1.1 Syfte

Syftet med denna analys av fallstudien är att undersöka begränsande samhällsstrukturer med utgångspunkt i intersektionella perspektiv. Detta för att belysa hur ojämna maktstrukturer uppstår och ger upphov till kollektiv organisering av kvinnor i multikulturella områden. Således syftar promemorian till att utreda betydelsen och inverkan av kvinnlig kollektiv organisering ur ett entreprenöriellt perspektiv i nätverket Womenisa, samt att kartlägga samverkan mellan den diskriminering som uppstår av köns respektive ursprungssegregation.

1.2 Källkritik och metod

I denna fallstudie intervjuades Deqa Abukar och Amal Said som ansvarar för den operativa delen av nätverket och representerar organisationen Womenisa. Womensia är en del av nätverket Bling som är aktiva främst inom Stockholms multikulturella områden. Dessa representanter anses vara primärkällor gällande det operativa inom nätverket men kan antas vara subjektiva i avseendet av personliga erfarenheter gällande köns- och ursprungs segregation vilket bidrar till fallstudien med en mer kvalitativ aspekt.

Utifrån ett tendenskritiskt perspektiv kan intervjuer som en informationskälla problematiseras då det kan finnas ideologiska och politiska agendor som påverkar den faktiska objektiviteten vid användning av materialet. I kontexten av denna fallstudie kan representanternas tendenser och värderingar betraktas som relevanta för att åskådliggöra köns- och ursprungssegregation som begränsar kvinnors möjligheter. Däremot är en objektiv distans viktig vid analys av materialet för att bibehålla akribi, utan att förminska representanternas områdesexpertis.

2. Diskussion

2.1 Womenisa

Womenisa är ett samverkansnätverk för kvinnor i multikulturella områden, och enligt de intervjuade representanterna är Womenisas visioner att inspirera till kvinnlig agens inom den entreprenöriella sektorn, som leder till självförsörjning. Detta gör de genom att initiera workshops och nätverksträffar som verkar som en plattform för kvinnor med entreprenöriella ambitioner att träffas. De beskriver att nätverket drivs operativt av Deqa Abukar och Amal Said, och genom demokratiska kanaler kan medlemmarna influera Womenisas arbetsätt.

Routledge & Cumbers teori om strukturer som definierar 'Global Justice Networks (GJNs)' kan utifrån en lokal kontext appliceras på Womenisas organisationsstruktur. En operativ struktur som Routledge & Cumbers diskuterar är de horisontella tendenserna som GJNs besitter. Horisontell operativ logik kännetecknas av nätverk utan hierarkisk ordning, som består av decentralisering av makten (Routledge & Cumbers, 2009:53). Detta kan sammankopplas till de intervjuade representanternas beskrivning av Womenisas strukturer, där nätverket skapas och upprätthålls genom horisontellt utbyte mellan kvinnliga medlemmar.

En annan aspekt som Routledge & Cumbers belyser är betydelsen av 'networking vectors', primärt 'imagineers'. 'Networking vectors' beskrivs som samordnade mekanismer som effektiviserar och mobiliserar medlemmar inom nätverket, genom medel som internet, plattformar för möten och 'imagineers'. (Routledge & Cumbers, 2009:66). Dessa begrepp går att återfinna inom nätverket Womenisa, och Deqa Abukar och Amal Said kan definieras som en form av 'imagineers' med fokus att mobilisera kvinnor i olika multikulturella områden i Stockholm. Representanterna understryker digitala hjälpmedels centrala roll för att mobilisera medlemmar utanför nätverkets fysiska limitering, samt för att sprida Womenisas agenda.

Routledge & Cumbers argumenterar för att 'imagineers' potentiellt kan hota den horisontella logiken inom ett nätverk då detta kan skapa en social distans och därmed en form av makt hierarki (2009:107). Representanterna understryker att Womenisa är uppbyggt av sina medlemmar och därför är deras roll främst begränsat till den operativa delen. Womenisa kan därför betraktas som ett nätverk med främst horisontella och demokratiska strukturer.

2.2 Womenisas entreprenöriella perspektiv

De intervjuade representanterna för Womenisa utökar definitionen av entreprenörskap för att även innefatta ett entreprenöriellt tankesätt som kan appliceras på ett professionellt och individuellt plan. Centrala aspekter i främjandet av detta tankesätt är enligt representanterna att lyfta och synliggöra individer med liknande ambitioner vilket exemplifieras av den årliga utdelningen av stipendiet 'Womeneur'. Stipendiet syftar till att premiera, det representanterna benämner som, kvinnliga entreprenöriella eldsjälar i multikulturella områden.

Representanterna för Womenisa beskriver att anledningen till att de inriktar sig på entreprenörskap är för att motarbeta könsföreställningar som leder till internaliserade stereotyper hos kvinnorna själva. Detta leder till brist på kvinnlig agens inom företagsverksamhet. Representanterna ansåg att ett tillvägagångssätt för att motarbeta den utvecklingen är att fokusera på att främja kvinnligt entreprenörskap som på längre sikt genererar arbetstillfällen, tillväxt och en strukturell förändring av en mansdominerad arbetsmarknad. Därtill beskriver Deqa Abukar att "dominoeffekten av entreprenörskap är större och kan skapa ett bättre samhälle i stort, men det entreprenöriella tänket tror jag att varje individ kan använda sig av oavsett om de väljer att starta företag eller väljer att studera". Detta kan sammankopplas till samarbetet mellan sponsoren Tillväxtverket och Womenisa.

Tillväxtverket diskuterar hur en mindre andel kvinnor än män väljer företagande då de upplever svårigheter i att hitta forum med information gällande startande av företag, samt ser större svårigheter med komplikationer mellan företagandet och det personliga livet. Därtill diskuterar Tillväxtverket hur en andel på 39% av de tillfrågade männen i undersökningen, jämfört med 25% av kvinnorna, visar på ambitioner att bli företagare (2012:10). Det existerar ett samband i upplevd problematik gällande entreprenörskap och företagande bland kvinnor och personer av utländskt ursprung, och vidare diskuterar Tillväxtverket strategier för att motverka denna problematik. Detta inkluderar målgruppsanpassad information och att främja positiv attityd gällande entreprenörskap. (Tillväxtverket, 2012:18). Ur ett intersektionellt perspektiv går detta att återfinna i Womenisas arbete som syftar till att inspirera genom att informera som inkluderas inom båda dessa diskrimineringsgrunder.

Långsiktiga effekter av Womenisas arbete med att öka kvinnlig agens och att motverka begränsande strukturella barriärer inkluderar att öka kvinnors närvaro och möjligheter inom den ekonomiska och politiska sfären. Enligt de intervjuade representanterna är en märkbar effekt att den procentuella andelen kvinnor som startar bolag inom nätverket Bling har ökat. Detta anknyter till Peterson & Runyan som diskuterar hur kvinnliga aktörer som mobiliserats utanför den organiserade staten, tenderar att ha en större inverkan på de strukturer som begränsar kvinnlig agens och synlighet än kvinnliga aktörer som redan befinner sig i en position av statlig makt (2005:226). Detta indikerar effekten av kollektiv organisering på lokal nivå, som utmanar etablerade samhällsstrukturer.

2.3 Womenisas jämställdhetsarbete

De intervjuade representanterna för Womenisa beskriver betydelsen av att män inkluderas i jämställdhetsarbetet, och de konkretiserar detta genom att möjligheterna som skapas är till för kvinnor, men förverkligandet och verktygen för att uppnå detta kräver delaktighet av båda könen. Däremot definierar Amal Said nätverket som en separatistisk plattform, vilket möjliggör inflytande i nätverkets innehåll: *“vi utgår från kvinnors behov, där kvinnor får synas och har vi medhjälpare som är män är vi bara glada”*.

För att konfrontera föreställningar kring kvinnlig underordning som grundas i patriarkala strukturer, krävs följaktligen en medvetenhet hos båda könen för att utmana de etablerade stereotyperna. Detta eftersom både män och kvinnor internaliserar de könsföreställningar som konstruerats av dessa strukturer (Världsbanken, 2012:4). Därtill uttrycker Marchand (2005:219) att feminina och maskulina normer ofta ställs emot varandra. Att inte inkludera män kan därför motverka kampen för jämställdhet.

Womenisa är en kvinnorörelse, som i enlighet med Peterson & Runyans definition, konfronterar strukturella könsbaserade ojämlikheter som begränsar kvinnors möjligheter (2005:227). Peterson & Runyan karaktäriserar en viss typ av kvinnorörelse vars arbete resulterar i kortsiktiga vinster då de inte söker övergripande sociala förändringar, de konfronterar således inte könsstereotyper (2005:236). I kontrast till detta konfronterar Womenisa sociala strukturer och stereotyper som begränsar kvinnor, vilket representanterna tydliggör genom att motarbeta strukturer som ger upphov till könssegregation.

Vidare understryker representanterna betydelsen av att förändra tankesättet kring den egna självuppfattningen med fokus på entreprenörskap, vilket är djupt förankrat i samhällsstrukturer. Representanterna lyfter denna internalisering då frågan kring vad kvinnor anser om sig själva lyfts fram. Att inte se sig själv som kapabel att ingå i den entreprenöriella sfären är av intresse eftersom Womenisas mål är att kunna inspirera kvinnor till att tro på sig själva. Därför lyfts vikten av förebilder fram genom Womeneur stipendiet. Representanterna menar att förebilder motverkar det bristande självförtroendet hos kvinnor, vilket vidare betonas av Världsbanken: "Role models can also convey information. When women discover that other women - elected officials, successful entrepreneurs, public figures—do not submit to prevailing norms, they feel more comfortable questioning those norms." (2012:175)

I jämställdhetsarbetet inkluderas de barriärer och stereotyper som enligt representanterna berör kvinnor i allmänhet, men också kvinnor med andra sociala identiteter som utsätts för ytterligare restriktioner. Att särskilja kvinnor utifrån dessa skilda diskurser, menar representanterna kan försvåra deras jämställdhetsarbete.

2.4 Köns och ursprungssegregation

De intervjuade representanterna för Womenisa beskriver att kvinnor har många olika sociala identiteter som integreras i varandra, och de har således valt att inte särskilja arbetet med köns och ursprungssegregation. Deqa Abukar exemplifierar detta: "*Jag som kvinna med utländsk bakgrund, med visst ursprung, med slöja, har ju så många sociala identiteter som för sig kan begränsa mig, men tillsammans skapar en viss dynamik*".

Med bakgrund av detta är det kan intersektionella perspektiv betraktas som centrala i kontexten av köns- och ursprungssegregation. Enligt de intervjuade representanterna för Womenisa är bristande representation inom institutioner en bidragande orsak som leder till att kvinnor av utländsk bakgrund diskrimineras baserat på sitt utseende. De anser att underrepresentationen inom företag begränsar kvinnors inkomstmöjligheter och entreprenöriella möjligheter. Likväl som att patriarkala strukturer begränsar kvinnors möjligheter, skapar stereotyper barriärer mellan kvinnor av olika ursprung, vilket ger upphov till segregering. För att minska dessa barriärer mellan kvinnor, skapar Womenisa en plattform för kvinnor att mötas, utan att förminska den intersektionella aspekten.

Könsförtryck och rasism är diskrimineringsgrunder som influerar varandra och som påverkar kvinnors förutsättningar i multikulturella områden. Samverkan mellan institutionell diskriminering baserat på ursprung och patriarkala strukturer, som begränsar kvinnors entreprenöriella möjligheter, belyser vikten av intersektionalitet för att analysera maktstrukturer. Detta understryks vidare av Escobar (2006) som presenterar begreppet 'difference-in-equality'. Escobar (2006:121) menar att det är svårt att uppnå acceptans av grupper som är olika i samhället utan att inskränka jämlikhet. Med ett intersektionellt perspektiv kan majoritetssamhällets utövning av kulturell dominans förhindras, vilket vidare kan motverka strukturer som leder till stigmatisering baserat på ursprung. Politiska och sociala klyftor i Stockholm som ger upphov till marginalisering av minoriteter i multikulturella områden, illustreras av denna stigmatisering i den offentliga diskursen baserat på ursprung och etnicitet (Schierup, Ålund & Kings, 2014:7).

Den strukturella segregationen och marginaliseringen omfattas av begreppet institutionell diskriminering, som kontextualiserar motstånd utifrån segregeringen av grupper baserat på ursprung (Schierup, Ålund & Kings, 2014:17). Den sociala polarisering som uppstår förstärker således skillnaderna mellan Stockholms stadskärna och multikulturella områden. De intervjuade representanterna för Womenisa understryker i likhet med Schierup hur institutionell diskriminering på arbetsmarknaden och inom utbildningsväsendet, ger upphov till begränsande strukturer som leder till diskriminering baserat på utseende, etnicitet och bakgrund. Genom det jämställdhetsarbetet Womenisa bedriver uttrycks motståndet gentemot dessa diskriminerande institutioner.

Slutsats

Womenisa konkretiserar betydelsen av kvinnlig kollektiv organisering genom att bekämpa begränsande samhällsstrukturer och institutioner, utifrån beaktning av ursprungs- och könsförtryck. Genom Womenisas arbete med att förmedla kvinnliga förebilder motverkas internalisering av könsföreställningar som ligger till grund för de samhällsstrukturer som begränsar kvinnligt deltagande i den entreprenöriella sektorn. Fokus på entreprenörskap genererar, genom dominoeffekten, indirekta karriärmöjligheter och bidrar till självförsörjning för en större andel kvinnor, och därtill motverkar underrepresentation av kvinnor.

Förankringen i en lokal kontext i multikulturella områden betyder att kvinnor med samtliga sociala identiteter integreras vilket möjliggör tillämpningen av ett intersektionellt perspektiv. Detta underlättar arbetet för att motverka segregeringen som uppstår utifrån olika diskrimineringsgrunder. Womenisa som separatistisk plattform åskådliggör kvinnors entreprenöriella behov, särskilt genom den horisontella organisationsstrukturen samt de jämställda värderingarna som genomsyrar nätverket. Sammanfattningsvis, väljer Womenisa att lyfta kvinnor som konfronterar samhällets könsföreställningar, och skapar en plattform för framtida kvinnliga entreprenörer i en för nuvarande mansdominerad sektor.

Källhänvisning

Abukar, Deqa. Said, Amal - Representanter från Womenisa. 2020. Intervju den 9 Januari

Escobar, A. (2006). *An ecology of difference: equality and conflict in a glocalized world*. Focaal: European Journal of Anthropology, 47

Marchand, Marianne. "Some theoretical 'musings' about gender and resistance". Louise Amoore (red.). *The global resistance reader* (2005). London: Routledge

Peterson, V. Spike, Runyan, Anne Sisson . "The politics of resistance. 'Women as nonstate, antistate, and transstate actors'". Louise Amoore (red.). *The global resistance reader* (2005). London: Routledge

Routledge, Paul & Cumbers, Andrew (2009), *Global justice networks: Geographies of transnational solidarity*. Manchester and New York: Manchester University Press.

Schierup, C., Ålund, A. and Kings, L. (2014). *Reading the Stockholm riots – a moment for social justice?*, *Race & Class*, 55:3

Tillväxtverket (2012). "Entreprenörskapsbarometern - Attityder till företagande i Sverige". https://tillvaxtverket.se/download/18.3e81e4b615da6c4bf4ef2d4d/1503316846737/info_0499_revA_webb_2012.pdf. (Tillgång 14 Januari 2020).

World Bank (2012). *World Development Report 2012 - Gender Equality and Development*.